

НАРЕДБА № 23 ОТ 15 ДЕКЕМВРИ 2005 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ТЕХНИК ПО ОЧНА ОПТИКА"

*ИЗДАДЕНА ОТ МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА В СИЛА ОТ 24.01.2006 Г.
Обн. ДВ. бр.7 от 24 Януари 2006г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 725010 "Техник по очна оптика" от област на образование "Здравеопазване" и професионално направление 725 "Медицинска диагностика и технологии" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 725010 "Техник по очна оптика" съгласно приложението определя изискванията за придобиване трета степен на професионална квалификация за специалността 7250101 "Очна оптика".

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по

професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Техник по очна оптика".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Техник по очна оптика" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Машиностроене и уредостроене" от списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 г., се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за
придобиване на квалификация по професията
"Техник по очна оптика"

Професионално направление:

725   Медицинска диагностика и технологии

Наименование на професията:

725010   Техник по очна оптика

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 е представена специалността, включена в професия "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация, съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалност		Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
7250101	Очна оптика	Трета	Средно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение

Кандидатът за обучение е физически и психически здрав, годен да упражнява професията, с нормален слух, зрение и цветоусещане, което се удостоверява с медицинско свидетелство.

По време на обучението, ако се установят признаци за отклонение от медицинските изисквания, противопоказани за упражняваната професия, обучението се прекратява и обучаваният се насочва към центровете за професионално ориентиране с цел да се избере подходяща за неговото здравословно състояние професия.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети и средства на труда и професионални компетенции по специалности.

Основните характеристики на профила на професията и специалността са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за	умения за	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Разчитане и пресмятане на рецепти за корекции на зрението.	Рецепта, пупилна линия и пупилометър.	Анатомия и физиология на окото; Методи за корекция на зрителната острота; Методи за пресмятане на лещи с астигматично и призматично действие; Устройство и принципи на действие на пупилна линия и пупилометър.	Разчитане, анализиране и пресмятане на данни от рецептата; Измерване с пупилна линия и пупилометър.	Комуникативност; Толерантност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност и съобразителност.
2. Консултиране на клиента и подбиране на рамка за очила. Предварително напасване на рамката за очила.	Рецепта, пупилна линия, каталози за рамки, различни видове рамки, видеосистема за подбиране на рамки за очила, корекционни клещи за рамки, уред за нагриване на рамки; Кодекс на труда; Кодекс за социалното осигуряване (загл. изм. ДВ, бр. 67 от 2003 г.); Закон за здравето осигуряване (ДВ, бр. 70 от 1998 г.); Правилници за приложението на законите.	Видове рамки за очила; Видове системи за оразмеряване на рамки за очила; Конструктивни параметри на рамки за очила; Естетични, анатомични и оптико-функционални изисквания към рамките за очила; Видове корекционни клещи и техните функции; Принципи на действие и работа с уреди за нагриване на рамки; Принцип на действие на	Намиране на необходимата информация в каталози; Използване на професионална терминология, вкл. на чужд език; Консултиране на клиента за видовете рамки за очила и функционалните им особености; Измерване на конструктивни параметри на рамки за очила; Подбиране на рамка съобразно естетичните,	Комуникативност; Толерантност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност; Сръчност; Съобразителност.

видеосистемата за подбор на рамка за очила;
Действащата здравно-осигурителна система;
Действащата социално-осигурителна система.

анатомичните и оптико-функционалните особености на клиента;
Работа с клещи и нагревателен уред;
Промяна на наклона, извивката и позицията на рамката за очила чрез клещи и нагряване с цел напасване съобразно антропометричните данни на главата на клиента;
Работа с видеосистема за подбор на рамка за очила.

3. Консултиране на клиента и подбиране на вида корекционни лещи за очила.	Рецепта, фирмени каталози за лещи, ценови листи, фирмени мостри на лещите за очила, шублер, дебеломер, лупа, полярископ, спектрометър, диоптромер (проверен от Държавната агенция за метрология и технически надзор).	Професионалната терминология, вкл. и на чужд език; Видове корекционни лещи за очила и техните оптични и конструктивни параметри; Видове оптични покрития на лещи за очила; Видове оцветявания на лещи за очила; Фирмени качества и особености на лещите за очила; Устройство и принцип на действие на: шублер, дебеломер, диоптромер, лупа, полярископ, спектрофотометър.	Използване на каталожни материали на български и чужди езици; Ползване на професионална терминология, вкл. и на чужд език; Консултиране на клиенти и подбиране на необходимите лещи съобразно изискванията на рецептата и клиента; Измерване с дебеломер, диоптромер, лупа, полярископ, спектрофотометър.	Самообладание; Консултативно-психологически усет към индивидуалните особености на клиента; Комуникативност.
4. Снемане на индивидуална мярка на	Рамка, пупилна линия, пупиломер, линия за	Центриране на лещи за очила;	Измерване на разстоянието между	Самообладание; Консултативно-

клиента - определяне на разстоянието между зениците и положението на зениците спрямо рамката за очила.	височина.	Конструктивни параметри на рамки за очила; Специфични изисквания към очилата съобразно изискванията за приложенията им; Принципи на действие на пупилна линия, пупилометър и линия за височина.	зениците на очите; Измерване на положението на зениците спрямо рамката; Работа с уредите за измерване: пупилна линия, пупилометър и линия за височина.	психологически усет към индивидуалните особености на клиента; Прецизност.
5. Консултиране на клиента за подбиране, закупуване, употреба и поддържане на контактни лещи.	Рецепта, фирмени каталози, фирмени мостри, ценови листи; препарати за поддържане на окото (изк. сълза), за промиване, почистване, дезинфекциране и съхранение на контактни лещи; пинсети, контейнери, демонстрационни препарати.	Видове контактни лещи; Избор на контактни лещи съобразно рецептата и желанието на клиента; Влияние на контактните лещи върху очите и възможни усложнения при неспазване условията за носене на контактните лещи.	Разчитане на рецепта за контактни лещи; Консултиране на клиента за подбора на подходящи контактни лещи; Демонстриране на клиента как се поставят и свалят контактни лещи; Демонстриране на клиента как се почистват, съхраняват и подменят контактните лещи; Работа с различни фирмени каталози и инструкции.	Самообладание; Консултативно-психологически усет към индивидуалните особености на клиента; Наблюдателност; Комуникативност.
6. Подбиране на специални зрителни помощни средства.	Рецепта, фирмени каталози, очила с лупа, очила с телескопична система, ортопедични, стенопеични, апланатични и рефлексни очила, оклузивни и др.	Видове аберации на оптичните системи; Различните видове специални зрителни помощни средства; Принцип на действие на зрителните помощни средства; Видове рамки за очила; Видове системи за оразмеряване на рамки	Използване на каталожни материали на български и чужд език; Консултиране на клиента за видовете рамки за очила и функционалните им особености; Измерване на конструктивни параметри на рамки за	Комуникативност; Толерантност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност и съобразителност; Прецизност; Сръчност.

		за очила; Конструктивни параметри на рамките за очила; Естетични, анатомични и оптико-функционални изисквания към рамки за очила; Видове корекционни клещи за очила и техните функции; Принципи на действие и работа с уреди за нагриване на рамки; Принцип на действие на видеосистема за подбор на рамки за очила; Приложение на специалните очила; Изисквания към специалните очила.	очила; Подбиране на рамка съобразно естетичните, анатомичните и оптико-функционалните особености на клиента; Работа с клещи и уреди за нагриване на рамки; Формоизменение на рамката за очила чрез клещи и нагриване с цел напасване съобразно антропометричните данни на главата на клиента; Работа с видеосистема за подбор на рамка за очила; Изготвяне на поръчка за специални помощни зрителни средства.	
7. Консултиране и подбиране на защитни очила.	Фирмени каталози и мостри за рамки и лещи за очила, ценови листи, спектрофотометър, полярископ, корекционни клещи за рамки, уреди за нагриване на рамки.	Спектрална чувствителност на окото; Видове увреждания на окото от електромагнитно лъчение (инфрачервени лъчи, UV лъчи, лазерни лъчи, високоинтензивно светлинно лъчение); Защитно действие на оптичните материали и оптичните покрития; Подбор на защитни лещи за очила; Конструктивни параметри на рамки за очила; Естетични, анатомични и	Намиране на необходимата информация в каталози; Използване на професионална терминология на чужди езици; Консултиране на клиента за видовете рамки за очила и функционалните им особености; Измерване на конструктивни параметри на рамки за очила; Подбиране на рамка съобразно естетичните, анатомичните и	Комуникативност; Толерантност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност и съобразителност; Сръчност.

оптико-функционални изисквания към рамките за очила;
 Видове корекционни клещи за очила и техните функции;
 Принцип на действие и работа с уреди за нагриване на рамки за очила;
 Принцип на действие и устройство на полярископ и спектрофотометър.

оптико-функционалните особености на клиента;
 Работа с клещи и уреди за нагриване на рамки за очила;
 Промяна на наклона, извивката и позицията на рамката за очила чрез клещи и нагриване с цел напасване съобразно антропометричните данни на главата на клиента;
 Работа с видеосистема за подбор на рамка за очила;
 Измерване със спектрофотометър и полярископ.

8. Предлагане и продажба на лупи, микроскопи и телескопични уреди.	Фирмени каталози, ценови листи, мостри.	Устройство, принцип на действие и оптични характеристики на лупи, микроскопи и телескопични уреди; Видове лупи, микроскопи, телескопични уреди; Приложение, работа и съхранение на лупи, микроскопи и телескопични уреди.	Използване на каталожни материали; Разчитане на оптични схеми и конструктивна документация; Консултиране на клиента за приложението на лупи, микроскопи и телескопични уреди; Демонстриране на работа с лупи, микроскопи и телескопични уреди.	Комуникативност; Толерантност; Съобразителност; Акуратност; Коректност.
9. Изготвяне на работна поръчка.	Рецепта, плик-поръчка, ценови листи, рамка, фирмени каталози за рамки и лещи за очила.	Професионална терминология, вкл. и на чужд език; Видовете рецепти и означенията върху тях;	Ползване на професионалната терминология, вкл. и на чужд език; Попълване на	Прецизност; Акуратност; Съобразителност; Експедитивност.

		<p>Видовете рамки и означенията върху тях; Видове корекционни лещи за очила и техните оптични конструктивни параметри; Видовете покрития на лещи за очила; Видовете оцветявания на лещи за очила; Фирмени качества и особености на лещите за очила.</p>	<p>плик-поръчка с всички данни от рецептата съобразно избраните рамки и лещи.</p>	
10. Продажба на консумативи и аксесоари.	<p>Фирмени каталози, мостри и ценови листи за консумативи и аксесоари: почистващи препарати за лещи за очила, разтвори за контактни лещи, ензимни таблетки за контактни лещи, калъфи, ланци, почистващи кърпи, контейнери и пинсети за контактни лещи.</p>	<p>Познаване на професионалната терминология, вкл. и на чужд език; Свойства, качества и предназначение на материалите за консумативи и аксесоари.</p>	<p>Ползване на професионална терминология, вкл. и на чужд език; Намиране на необходимата информация във фирмени каталози, мостри и ценови листи;</p>	<p>Комуникативност; Акуратност; Съобразителност.</p>
11. Извършване на фирмена отчетна дейност.	<p>Търговски закон; Закон за занаятите; Закон за счетовод-ството; Закон за договорите и задълженията; Закон за социалното осигуряване; Закон за здравното осигуряване; Закон за здравословни и безопасни условия на труд;</p>	<p>Съдържание на нормативната база; Съдържание и оформяне на касова книга и фактури; Функции и обслужване на касов апарат.</p>	<p>Работа с касов апарат; Попълване на фактури и касова книга.</p>	<p>Компетентност; Съобразителност; Прецизност.</p>

Правилник за вътрешния
трудоу ред;
Касов апарат, касова
книга, фактури, фирмен
печат.

12. Изработване на шаблон.	Листов полимерен материал, пила, ножица, фолио за маркиране, уред за изрязване на фолио, менгеме, шублер, бормашина, уред за изрязване на шаблони.	Системи за оразмеряване на рамки за очила; Видове рамки; Видове шаблони; Принцип на действие и устройство на бормашина и машина за изрязване на шаблони; Работа с бормашина и машина за изрязване на шаблони.	Измерване на параметрите на рамки за очила; Начертване на скица за шаблони; Работа с пила, ножица и шублер; Работа с бормашина и уред за изрязване на шаблони.	Сръчност; Прецизност; Съобразителност.
13. Определяне положението на лещите в рамките за очила съобразно рецептата. Работа със сферични, астигматични, бифокални, прогресив-лещи, лещи с призматично действие.	Рамка за очила, фолио за маркиране, заугери, лепящи подложки за заугери, клещи за деблокиране, уред за центриране, диоптромер.	Системи за оразмеряване на рамки за очила Определяне на положението на оптичния център на лещата спрямо рамката; Принцип на действие и устройство на уред за центриране и диоптромер.	Контрол на оптичното действие на лещи за очила; Маркиране на център на сферична леща, ос на астигматична леща и база на призматична леща; Пресмятане на параметрите за центриране на сферични, астигматични, бифокални, прогресивни и лещи с призматично действие; Центриране на лещата; Блокиране на лещата; Деблокиране на лещата.	Сръчност; Съобразителност; Прецизност.
14. Ръчна и механична периферна обработка на лещи за очила.	Предпазни очила и работно облекло; Стъклорез, клещи-брокли, паста за	Материали и средства за шлифване; Принципи на шлифовъчния процес;	Очертаване и рязане със стъклорез; Броклене (отчупване на лещите);	Сръчност; Прецизност; Съобразителност; Дисциплинираност.

полиране;
Полиамидни нишки;
Камъни за почистване на шлифовъчните дискове;
Масло за смазване;
Машина за шлифоване на периферния фасет;
Машина за полиране на периферния фасет;
Машина за изработване на канали по периферията на лещите;
Бормашина за пробиване на лещи.

Предназначение и начин на използване на стъклорез и брокли;
Принцип на действие, устройство и поддържане на машина за периферно шлифоване, машина за полиране на периферния фасет, машина за пробиване на лещи;
Правила за безопасна работа с инструментите и машините;
Влияние на отпадъците от производството върху околната среда.

Шлифоване на периферията на лещите за очила;
Изработване на канали в периферията;
Почистване на шлифовъчните дискове с камък;
Полиране на периферията на лещите за очила;
Почистване и смазване на машините;
Правилно съхранение на отпадъците.

---

15. Автоматична периферна обработка на лещи за очила.

Предпазни очила и работно облекло;
Автомати за периферна обработка на лещи за очила с шаблон и без шаблон;
Деблокер.

Материали и средства за шлифоване;
Принципи на шлифовъчния процес;
Принцип на действие, устройство и поддържане на шлифовъчен автомат;
Работа с лещи от различен материал;
Правила за безопасна работа с инструментите и машините;
Влияние на отпадъците от производството върху околната среда.

Подготовка на шлифовъчния автомат за работа;
Поставяне на шаблон;
Настройване на автомата съобразно големината на готовата леща;
Закрепване на лещата;
Програмиране на шлифовъчния процес;
Позициониране на лещата;
Почистване на автомата;
Почистване на шлифовъчните шайби;
Смазване на автомата;
Работа с безшаблонен автомат;
Безопасна работа с машините и

Отговорност за опазване на инструментите и машините;
Съобразителност;
Прецизност.

			инструментите; Правилно съхранение на отпадъците.	
16. Монтиране на лещи за очила в рамки: - пластмасови; - метални; - с полиамидни нишки; - глазанти.	Работно облекло, предпазни очила; Уред за нагряване; Отвертки, глазант ключове; Кука-обтегач, различни видове клещи за напасване на рамки и корекционни лещи за очила; Бормашина, различни видове свредла, микрометрично приспособление към бормашина, приспособление за вертикално пробиване; Уреди за нагряване на рамки за очила.	Физико-механични свойства на рамките и полиамидните нишки; Методи за пробиване на материалите; Методи за монтаж; Устройство и принцип на действие на уредите, инструментите и машините. Правила за безопасна работа с инструментите и машините.	Работа с различни видове отвертки, клещи и ключове, уреди за нагряване, бормашина; Работа с приспособленията за пробиване на глазанти; Монтаж на корекционните лещи съобразно рецептата и видовете рамки; Безопасна работа с машините и инструментите.	Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност; Съобразителност; Сръчност и прецизност; Отговорност за опазване на материалите, инструментите и машините.
17. Контролиране на параметрите на изработените очила.	Стандарти и правилници; Диоптромер, пупиломер, пупилна линия; шублер за очила.	Действащи стандарти; Устройство и принцип на действие на диоптромер, пупиломер, пупилна линия и шублер за очила.	Анализ и съпоставяне на данните на изработените очила със зададените по рецептата; Измерване с диоптромер, пупиломер, пупилна линия и шублер за очила.	Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност и съобразителност, сръчност и прецизност; Отговорност за опазване на материалите, инструментите и машините.
18. Окончателно напасване на рамките и функционална проба на клиента.	Клещи за напасване на рамки за очила; Уред за нагряване; Зрителни таблици, проба за четене.	Анатомични особености на главата; Общи изисквания за позициониране на рамката към главата съобразно вида на	Напасване на различни елементи на рамките за очила; Работа с различни видове клещи; Работа със зрителни	Комуникативност; Толерантност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Акуратност;

		корекцията; Основните принципи на рефракцията; Видове зрителни таблици.	таблици.	Съобразителност, сръчност и прецизност.
19. Консултиране относно ползването и поддържането на очилата и продажба на аксесоари към тях.	Писмени инструкции за правилно ползване и поддържане на очилата и аксесоарите; Гаранционни карти относно изработването на очила.	Методи за почистване и поддържане на очилата; Начини за съхранение на очилата; Различни видове аксесоари и предназначението им.	Поднасяне на необходимата информация, разбираемо за клиента; Намиране на необходимата информация в каталози; Демонстриране на различни аксесоари.	Комуникативност; Толерантност; Акуратност; Съобразителност.
20. Изработване на специални очила: оклузионни, телескопични, ортопедични, стенопеични, рефлексни.	Каталози за специални очила; Уред за нагриване на рамки; Монтажни инструменти; Клещи за напасване на рамки за очила; Набор оклузивни; Набор за монтаж на телескопични очила.	Оформяне на поръчка за специални очила; Видове специални очила; предназначение, оптично действие, особености, изисквания; Свойства на различните материали за специални очила; Правила за безопасна работа с инструментите и машините.	Изготвяне на поръчка за специални очила; Сглобяване на специални очила; Изработване на специални очила; Напасване на специални очила.	Компетентност; Сръчност; Прецизност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения; Съобразителност.
21. Изработване на твърди и меки контактни лещи в лаборатории за контактни лещи.	Машини за струговане на вътрешни и външни повърхнини на контактни лещи; Машини за обработване на периферната част на контактни лещи; Машини за полиране на контактни лещи; Уред за блокиране на контактни лещи.	Видове контактни лещи и техния дизайн; Материали за твърди и меки контактни лещи; Технология за изработване на твърди и меки контактни лещи; Видове контрол по време на изработването на контактни лещи; Правила за безопасна работа с инструментите и машините.	Работа с различните видове инструменти, уреди и машини за изработване на контактни лещи; Спазване на изискванията за безопасна работа с машините и инструментите.	Сръчност; Способност за анализ, оценка и вземане на решение; Прецизност.

22. Контролиране на параметрите на твърди и меки контактни лещи в лаборатории за контактни лещи.	Диоптромер; Лупа; Радиоскоп; Проекционен уред.	Методи за измерване на контактни лещи; Устройство и принцип на действие на уредите за измерване на контактни лещи.	Работа с уредите за измерване на контактни лещи; Анализ и съпоставяне на измерените параметри на контактни лещи.	Сръчност; Прецизност.
23. Ремонт на очила: 23.1. Смяна на винтове и странични опори на рамки за очила;	Каталози за резервни части за очила; пластмасови странични опори, винтове, клещи, отвертки.	Видове винтове и странични опори.	Подбиране на винтове за рамки за очила; Подбиране на странични опори за рамки за очила; Монтаж и напасване на страничните опори.	Прецизност; Сръчност; Способност за анализ, оценка и вземане на решения.
23.2. Смяна на дръжки;	Каталози за резервни части за очила; отвертки, винтове; пупилна линия.	Видове материали за дръжки за очила; Видове дръжки за очила.	Правилно закрепване на дръжките; Измерване на дължината на дръжките; Оформяне на накрайника на дръжката съобразно главата на клиента.	Сръчност; Прецизност; Способност за вземане на решения.
23.3. Смяна на шарнирни части;	Каталози за резервни рамки за очила; различни видове шарнири; пинсети; отвертки, пили; шило, клещи; нитове; поялник; уред за ремонт на очила.	Начини за монтиране на различни видове шарнири; Правила за безопасна работа.	Подбиране на шарнира; Работа с различните инструменти и уреди за ремонт на очила; Спазване на правилата за безопасна работа.	Сръчност; Способност за вземане на решения; Прецизност.
23.4. Запояване на метални рамки;	Газова горелка; Различни накрайници за горелката; Поставка от огнеупорен материал; Различни припои; Шлифовъчни и полиращи материали и инструменти; Предпазни очила.	Материали за метални рамки; Видове припои; Методи за запояване; Шлифовъчни и полиращи материали и инструменти; Правила за безопасна работа.	Подготвяне на частите за запояване; Запояване; Шлифоване и полиране на спойката; Нанасяне на оцветяващи покрития върху спойката; Спазване на правилата за безопасна работа.	Сръчност; Прецизност; Способност за вземане на решения.

23.5. Лепене на пластмасови рамки.	Разтворители; лепила; шлифовъчни и полиращи материали и инструменти.	Материали за пластмасови рамки; Видове разтворители; Видове лепила; Шлифовъчни и полиращи материали и инструменти; Безопасна работа с различните лепила и разтворители.	Подбиране на подходящи разтворители и лепила; Слелване на счупените елементи от рамка за очила; Шлифоване и полиране на спойката.	Сръчност; Прецизност; Съобразителност.
------------------------------------	--	---	---	--

2.2. Тенденции в развитието на професията "Техник по очна оптика"

Зрителните корекционни средства се използват от хора в различна възраст. Те са необходими за здравето и работоспособността на всеки, който има проблеми със зрението. Много хора трябва да защитават очите си по време на работа или при престой навън.

Професията "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация, е динамично развиваща се и перспективна. Повишаването на здравната култура на населението и нарастването на разнообразието от предлагани зрителни корекционни средства определят тенденцията за нарастване на необходимостта от квалифицирани техници по очна оптика.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Техник по очна оптика" могат да постъпват на работа на длъжност, която съответства на професията 3254 "Оптици" от Националната класификация на професиите (1996 г.) и др., в т.ч. допълнени при актуализиране на Националната класификация на професиите.

2.4. Възможност за разширяване и повишаване на професионалната квалификация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Техник по очна оптика" могат да продължат образованието си по професията "Оптик-оптометрист" за придобиване на четвърта степен на професионална квалификация. Динамичното развитие на новите технологии и тяхното навлизане в сферата на очната оптика налага организирането на краткосрочни квалификационни курсове за осъвременяване на знанията.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението е усвояването на теоретични знания, практически умения и професионално-личностни качества за успешна реализация на обучавания по придобитата специалност.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава и използва личните предпазни средства, знае и прилага основните правила за безопасна работа с оборудването и

офис техниката на работното място, не замърсява с работата си околната среда;

- умее да формулира проблеми, задава въпроси и дава удовлетворяващи отговори, прави отчет за извършената работа, установява и поддържа добри отношения с клиентите, познава организацията на фирмата и правомощията на длъжностните лица;
- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления; прави изводи за фактите, които ги пораждат, познава и прилага законите и наредбите, свързани със здравето и социалното осигуряване;
- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и вътрешната нормативна база, разбира договорните отношения между работодател и работник;
- участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена;
- разбира своята роля в производството и ангажираността към реализирането на целите на предприятието, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;
- познава общите правила за работа с компютър и ползва програмни продукти;
- осъществява комуникация на чужд език при изпълнение на служебните си задължения.

3.2. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията", формиран при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка:

3.2.1. Специалност код 725010 "Техник по очна оптика"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да изпълнява прецизно дейности по консултиране, продажба, техническо обслужване, изработване, ремонт и контрол на зрителни корекционни средства и оптични уреди, като:

- знае предназначението, функциите, начините за безопасна работа на техническото оборудване в ателието за очна оптика;
- познава функциите и работи с различни видове инструменти, уреди и машини;
- познава организацията и особеностите на технологичния цикъл в ателие за очна оптика;
- планира и организира изпълнението на текущите задачи и решаването на текущите проблеми, свързани с осъществяване на трудовата дейност на работното място;
- спазва технологичната последователност на операциите при изработване на зрителни корекционни средства;
- оценява качеството на извършената работа в съответствие с нормативните документи.

4. Съдържание на обучението

Съдържанието на обучението по професия "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДОИ за професията "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация.

Таблица 3

Съдържание на обучението

Професионални компетенции	Тематични области
1	2

Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

1. Знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява при работа околната среда.	Правила и инструкции за безопасна работа; Противопожарна охрана; Екологична култура; Вредности и професионални заболявания.
2. Умее да консултира клиента, да задава въпроси, да формулира проблемите.	Видове общуване; Принципи на деловото общуване; Правила за водене на делова кореспонденция.
3. Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачите, които са му възложени; Разбира своята роля в трудовия процес, съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си.	Индивидуално трудово поведение; Групово трудово поведение; Мотивация; Управление на персонала: - Определяне на потребностите от персонал; - Подбор, назнача-

	ване, освобождаване; - Организиране на трудовия процес; - Оценяване и заплащане на труда.
4. Познава пазарните отношения, мястото и ролята на отделните лица, фирмите, институциите и държавата в тях.	Обекти и субекти на пазара; Икономически процеси, явления и отношения; Стопанско устройство на обществото; Документи и документооборот.
5. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда и вътрешната нормативна база, разбира договорните отношения между работодателя и работник.	Трудов договор и трудови правоотношения; Работно време, почивки, отпуски; Права и задължения; Трудови спорове и разрешаването им; Социално осигуряване и лично застраховане.
6. Ползва програмни продукти, свързани с професионалната дейност.	Създаване на комплексен документ с текстова, изчислителна и графична част и отпечатването му върху периферно устройство.
7. Осъществява комуникация на чужд език на работното място.	Най-често употребявана лексика - чете-

не на текстове (стандарти, нормативи, каталози, инструкции, указателни надписи и др.), участие в разговор (елементарни изрази и прости изречения); Думи и изрази, свързани с професионалните задачи (каталози, инструкции, упътвания, параметри, схеми) - говоримо и писмено.

Специфична за професията 725010

"Техник по очна оптика" задължителна професионална подготовка

---

8. Познава материалите за изработване на зрителни корекционни средства, приложението им и начина на маркиране.	Строеж, свойства и приложение на материалите за зрителни корекционни средства; Подготовка на оптичните елементи за сглобяване на зрителни корекционни средства.
9. Познава и изпълнява съответните технологии за сглобяване, поддържане и ремонт на зрителни корекционни средства.	Технологични процеси за сглобяване и ремонт на зрителни корекционни средства.
10. Работи и познава устройството и принципа на действие на обработващите инструменти, приспособления, машини и съоръ-	Инструменти и приспособления за обработка и сглобяване; Устройство и дей-

жения.	ствие на обработващите машини и съоръжения; Системи за управление на машините и съоръженията.
11. Умее да измерва и контролира точността и качеството на произведените зрителни корекционни средства.	Критерии за оценяване на точност и качество. Измервателна техника; Методи за измерване и контрол; Параметри за качество.
12. Правилно организира трудовата дейност и поддържа ред на работното място.	Правила за организиране на трудовата дейност; Обзавеждане на работното място на машинния оператор; Ергономични изисквания за ефективно използване на работното място.
13. Умее да извършва всички дейности, свързани с консултиране, продажба, техническо обслужване, изработване, ремонт и контрол на зрителни корекционни средства и оптични уреди.	Основни видове оптични елементи; Основни видове зрителни корекционни средства; Основни технологични операции за изработване на зрителни корекционни средства;

Контролни измервания и
ремонтиране на зрителни
корекционни средства;
Разчитане и пресмятане на
лекарски рецепти;
Избор на подходящи
корекционни лещи и рамки;
Първоначално напасване на
рамките за очила и
функционална проба на
готовите зрителни
корекционни средства;
Избор на необходимите
трудова дейности,
съобразени с конкретните
условия за работа;
Правилно организиране на
работното място според
условията на работа;
Оценка на качеството на
извършената работа в
съответствие с нормативните
изисквания;
Прилагане на международни
стандарти и нови
технологии.

---

5. Система за оценяване и удостоверяване

Знанията, уменията и професионално-личностните качества се оценяват според степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобалната система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез диплома за завършено средно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията или преквалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. По теория:

Слаб 2 - обучаваният не е усвоил основни понятия, закони и зависимости;

Среден 3 - обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Добър 4 - обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

Много добър 5 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Отличен 6 - обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. По практика:

Слаб 2 - обучаваният не е усвоил основни практически умения и сръчности;

Среден 3 - обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно изпитване, практически задачи и други, се разработват в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода от обучението

Изпитите за придобиване на трета степен на професионална квалификация са два - по теория на професията и по практика на професията.

Държавните изпити за придобиване на степен на професионална квалификация се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, в съответствие с ДОИ за придобиване на квалификация по професия "Техник на очна оптика" - трета степен на професионална квалификация.

5.2.1. Изпит по теория на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Знания за изработване на зрителни корекционни средства; Знания за основни понятия, закони, явления и зависимости, свързани със специалността.	Разпознава, разчита и използва медицинска и техническа документация - закони, наредби, правилници, рецепти, предписания, чертежи, схеми и др.; Описва подготвителните операции и основните дейности за изработване на различните видове корекционни средства; Описва специфични за изучаваната специалност дейности, свързани с монтажа, ремонта и поддържането на зрителни корекционни средства.	70
2. Икономически знания, знания за	Познава общите принципи на трудовото и здравното	5

трудови правоотношения.	законодателство; Познава основните принципи на формите и системите на заплащане на труда.	
3. Знания и умения за работа с приложни програмни продукти.	Познава общите правила за работа с компютър; Използва готови програмни продукти.	10
4. Спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда	Знания за предпазване на живота и здравето - своя и на околните; Знания за безопасна работа на работното място; Разпознаване на опасни ситуации в процеса на работа и своевременно реагиране; Знания за опазване на околната среда при изпълнение на конкретна работа; Знания за ефективно екологично използване на електротехнически, химически и пожароопасни материали.	10
5. Комуникация на чужд език.	Четене, разбиране и писане на кратки и ясни текстове от професионалната област.	5

5.2.2. Изпит по практика на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване и тежестта им в общата оценка са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1	2	3
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда.	Избира и използва правилно лични предпазни средства; Употребява правилно предметите и средствата на труда по безопасен начин; Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция; Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване	5

	на работното място.	
2. Ефективна организация на работното място.	Поддържа рационално инструменти и материали, за да осигури удобство и точно спазване на технологията; Употребява материалите целесъобразно; Работи с равномерен темп в определеното време.	10
3. Спазване на изискванията, отразени в правилниците, наредбите и предписанията.	Обяснява работата си при спазване на йерархията; Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).	10
4. Правилен подбор на материали и инструменти съобразно с конкретното задание.	Преценява типа и вида на необходимите материали, изделия и инструменти според изпитното задание; Подбира правилно материали, инструменти и изделия по количествени и качествени показатели.	10
5. Спазване на технологичната по-	Определя самостоятелно технологичната последо-	10

следователност на операциите според изпитното задание	вателност на операциите; Спазва технологичната последователност в процеса на работата.	
6. Качество на изпълнението на изпитното задание	Осигурява съответствие на всяка завършена операция с изискванията на съответната технология; Осигурява съответствие на крайното изделие със зададените му технически параметри; Изпълнява задачата в поставения срок.	50
7. Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на изпитното задание	Осъществява контрол по операции - при избора на материали, изделия и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности; Осъществява контрол на техническите показатели - текущ и на готовото изделие; Оценява резултатите, взема решение и отстранява грешки; Прави оптимален разчет на времето за изпълнение	5

на изпитното задание.	
Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Завършено професионално обучение с придобиване на трета степен на професионална квалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДОИ за документите за системата на народната просвета (Наредба № 4 на МОН, ДВ, бр. 41 от 2003 г.) и ДОИ за придобиване на квалификация по професията "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация.

6. Изисквания към материалната база

Материалната база е в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия), при предварително сключени договори. Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с видовете дейности, с ергономичните и естетичните изисквания и с методическите указания.

6.1. Учебен кабинет

6.1.1. Основно оборудване: работно място на всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, екран за прожектиране, други средства за обучение и дидактическа техника.

6.1.2. Учебни помагала: демонстрационни макети и модели; реални образци; онагледяващи табла; учебни видеофилми; програмни продукти.

6.2. Учебна работилница

Учебните работилници се оборудват с машини и съоръжения, както и със съответни помагала, съобразно усвояваната професия и специалност. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми и едно работно място за обучаващия.

Обучаващите институции, провеждащи обучение по професията "Техник по очна оптика", задължително имат: лаборатории по очна оптика и учебни работилници по очна оптика.

Необходимо минимално оборудване в учебната работилница: автомат за периферна обработка на лещи за очила; ръчна шлифовъчна машина; стандартна бормашина; машина за изработване на канали по периферната част на лещите; центриращо устройство; ултразвукова вана за почистване на очила; уред за нагриване на рамки; уред за запояване; уред за измерване на напреженията; диоптромер; сферометър; дебеломер; шублер; инструменти: клещи, пили, отвертки, метчици, пупилна линия или

пупилометър; паста за полиране, течности за охлаждане, разтвори за почистване на рамки и лещи за очила, корда, припои, масло за смазване.

Необходимото оборудване за всяка специалност (основните материали, инструменти и машини) е съобразено с отразеното в т. 2 "Профил на професията", графа "Предмети и средства на труда".

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

Право да преподават теория по отделните специални предмети имат лица, притежаващи висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" по специалност "Механично уредостроене" или по специалност "Физика".

7.2. По практика:

Право да преподават практика по отделните специални предмети имат лица, притежаващи съответно висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по специалността "Механично уредостроене".

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДОИ по професията "Техник по очна оптика" - трета степен на професионална квалификация:

- апробиране на ДОИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДОИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.